

BOLALARDA ALLERGIK RINIT TARQALISHINING QIYOSIY JIHATLARI

Jumayeva Zuxra Jo'rayevna,

Buxoro davlat tibbiyot instituti.

✓ *Rezyume*

Ushbu maqolada Xalqaro astma va bolalarda allergiyani o'rganish (ISAAC) ma'lumotlariga ko'ra epidemiologic tekshiruvda Buxoro viloyatining nochor mintaqalarida maktab va maktabgacha yoshdagi bolalar orasida AR tarqalishini o'rganish va o'rganish usullarining asosiy jihatlari muhokama qilinadi va mavjud statistik ma'lumotlar bilan taqqoslanadi. Mutaxassislar fikriga ko'ra; JSST allergik riniti (AR) aholining 10-20% ta'sir qiladi; epidemiologic tekshiruvlarda uning alomatlarini yanada tez-tez aniqlanib boradi: Hozirgi kunda bolalarda allergik kasalliklarning ko'payishi kuzatilmoqda; ular orasida AR ustunlik qiladi. Dunyoning turli mintaqalarida o'tkazilgan bir qator epidemiologic tadqiqotlar natijalariga ko'ra, bolalar populyatsiyasida ARning tarqalishi 22% ga etadi. Ushbu kasallik bolalarning hayotiy faoliyatini cheklaydi, ularning ijtimoiy va jismoniy faolligini, shuningdek hayot sifatini pasaytiradi. Burun nafasini uzoq vaqt davomida buzilishi birinchi navbatda miya gipoksiyaga olib keladi, bu esa kognitiv funktsiyalarni sezilarli darajada kamaytiradi va maktab o'quvchilarining o'rganish qobiliyatiga ta'sir qiladi. AR oxir-oqibat bronxial astmada (BA) aylanib, ba'zida bolalarning nogironligiga olib kelishi mumkin.

Kalit so'zlar: allergiya, rinit, ekologiya.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ РАСПРОСТРАНЕННОСТИ АЛЛЕРГИЧЕСКОГО РИНИТА У ДЕТЕЙ ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Жумаева З.Ж.,

Бухарский государственный медицинский институт.

✓ *Резюме*

В данной статье рассмотрены основные аспекты методы и изучения распространённости АР среди детей школьного и дошкольного возрастов в неблагоприятных регионах Бухарской области в эпидемиологическом обследовании по "Международное исследование астмы и аллергии у детей" (ISAAC) и проведено сравнение с существующими статическими данными. По оценкам экспертов; ВОЗ аллергическим ринитом (АР) страдает 10-20% населения; а его симптомы в эпидемиологических исследованиях выявляются еще чаще: их отмечают до 40% опрошенных. В настоящее время отмечается дальнейший рост аллергических заболеваний у детей; среди которых преобладает АР. По данным ряда эпидемиологических исследований, проведенных в различных регионах мира, распространенность АР в детской популяции достигает 22%. Это заболевание ограничивает жизнедеятельность детей, снижает их социальную и физическую активность, а также качество жизни, и общее благополучие в целом. Длительное нарушение носового дыхания ведёт к гипоксии, в первую очередь, головного мозга, что значительно снижает когнитивные функции, отражаясь на обучаемости школьников. АР может со временем трансформироваться в бронхиальную астму (БА), ведущую порой к инвалидизации детей.

Ключевые слова: аллергия, ринит, экология.

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE PREVALENCE OF ALLERGIC RHINITIS IN SCHOOL CHILDREN

Zhumaeva Z. Zh.,

Bukhara State Medical Institute.

✓ *Resume*

This article discusses the main aspects of the methods and study of the prevalence of AR among children of school and preschool age in disadvantaged regions of the Bukhara region in the epidemiological survey according to the International Study of Asthma and Allergy in Children (ISAAC) and compared with existing statistical data. According to experts; WHO allergic rhinitis (AR) affects 10-20% of the population; and its symptoms in epidemiological studies are detected even more often: they are noted by up to 40% of respondents. Currently, there is a further increase in allergic diseases in children; among which AR prevails. According to a number of epidemiological studies conducted in various regions of the world, the prevalence of AR in the pediatric population reaches 22%. This disease restricts the life activity of children, reduces their social and physical activity, as well as the quality of life, and general well-being in general. Long-term disturbance of nasal breathing leads to hypoxia, primarily of the brain, which significantly reduces cognitive functions, affecting the learning ability of schoolchildren. AR can eventually transform into bronchial asthma (BA), sometimes leading to the disability of children.

Key words: allergy, rhinitis, ecology.

Dolzarbli

Bolalardagi allergik kasalliklarning paydo bo'lish sabablaridan biri bu irsiy moyillik, atrof muhitni

ifloslantiruvchi omillar, ekologik jihatdan noqulay mintaqada yashash hisoblanadi. Noqulay atrof-muhit omillari to'g'ridan-to'g'ri allergen sifatida bola organizmiga ta'sir qilishi mumkin. O'zbekiston Respublikasida atrof-

muhit va inson salomatligi o'rtasidagi munosabatlar muammosi yildan-yilga dolzarb bo'libqolmoqda. Atrof - muhitning ifloslanishi va uning inson salomatligiga ta'siri bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bu kasallik darajasi, ifloslantiruvchi moddalarning atmosferaga chiqarilishi, suv havzalarida suvning ifloslanishi, zaharli chiqindilarning paydo bo'lishi, aholining ichimlik suvidan foydalanish imkoniyati va suv sifatiga oid ma'lumotlarni tahlil qilishda kuzatilishi mumkin.

Tadqiqotning maqsadi

"ISAAS" xalqaro dasturiga muvofiq Buxoro viloyatining maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda allergik kasalliklarning tarqalishini aniqlash.

Materiallar va usullar

Buxoro viloyatida yashovchi bolalar orasida allergik kasalliklarning tarqalishini aniqlash uchun 650 maktabgacha yoshdagi bolalar va 12-13 yoshdagi maktab o'quvchilari o'rtasida so'rovo' tkazildi. Ushbu mintaqada ekologik holati bo'yicha noqulay mintaqadir. Atrof muhit havosi va ichimlik suvining ifloslanishi bolalar, ayniqsa o'smirlar orasida maktabgacha yoshdagi bolalar bilan taqqoslaganda allergik kasalliklarning o'sishini ko'rsatdi. So'rovnoma natijalari Buxoro viloyatidagi bolalar orasida allergik kasalliklar bo'yicha rasmiy ma'lumotlar bilantga qoslandi.

Natija va tahlillar

Maktab o'quvchilari o'rtasida so'rov o'tkazishdan oldin poliklinikalarning statistik ma'lumotlari o'rganildi. 2016-2018 yillar uchun rasmiy ma'lumotlar 3 yil ichida nafas olish yo'llari patologiyasi bilan kasallangan bolalar soni 1,2 barobar ko'payganligini ko'rsatdi. Statistik hisobotlarga ko'ra, allergik rinit bilan ro'yxatdan o'tgan maktabgacha yoshdagi bolalar soni 9,8% ni, o'smirlar esa 16,2% ni tashkil qiladi. Bizning fikrimizcha, bu raqamlar Buxoro viloyatida bolalar orasida allergik kasalliklar tarqalishining haqiqiy manzarasini aks ettirmaydi. Shu sababli, "ISAAC" xalqaro dasturi bo'yicha maktab o'quvchilari o'rtasida so'rov o'tkazildi. So'rovnomaning maqsadi barcha o'quvchilarga punktma-punkt tushuntirildi, Bizning olib borgan tadqiqotlarimiz shuni ko'rsatdiki, allergik kasalliklarning tarqalishi, ushbu so'rovnoma natijalariga ko'ra, rasmiy statistikadan bir necha baravar yuqori. So'rov natijalariga ko'ra, 12-13 yoshdagi bolalarda bronxial astma belgilarinin tarqalishi 16,8% ga etadi, maktabgacha yoshdagi bolalar orasida 7,2%, allergik rinit alomatlari maktabgacha yoshdagi bolalarda 25,5%, maktab o'quvchilarida 46,3%ni tashkil qildi. So'rovdan so'ng barcha bolalar organlar va tizimlarning holatini yanada chuqurroq o'rganish maqsadida dispenser nazoratiga olindi.

Xulosa

"ISAAC" dasturi bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlarning asosiy natijalari shuni ko'rsatdiki, maktab o'quvchilarida allergik kasalliklarning cardinal alomatlari rasmiy statistikadan bir necha baravar yuqori. Ekologik jihatdan noqulay mintaqalarda yashovchi bolalarda allergik kasalliklarni erta tashxislash uchun umumiy amaliyot shifokorlari "ISAAC" dasturi bo'yicha maktab o'quvchilari o'rtasida so'rov-anketa o'tkazishlari maqsadga muvofiqdir. Allergiya kasalliklarini erta tashxislash bolalarda keyinchalik paydo bo'ladigan asoratlar va nogironlikning oldini olishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Astafieva N.P., Gamova I.V., Udovichenko E.I., Perfilova I.A. Levocetirizine: dalillarga asoslangan tibbiyot nuqtai nazaridan allergik kasalliklarda foydalanishning zamonaviy jihatlari. Klinik farmakologiya, 2010, 5: 56-61.
2. Baranov A.A., Xaitov R.M. Bolalardagi allergik rinit va atopik dermatit diagnostikasi va davolash. Ilova: Peditrlar uchun o'quv dasturi // Peditriya farmakologiyasi. - 2009 yil; 4 (4): 6-8b.
3. Drobik O.S. Allergik rinit: diagnostika va terapiyaning zamonaviy yondashuvlari. Samarali farmakoterapiya, 2014, 29: 54-59.
4. Karpova E.P., Sokolova M.V., Antonova N.V. Bolalardagi allergik rinitni davolash xususiyatlari. Otorinolaringologiya byulleteni. 2009. № 2.36-b
5. Allergic rhinitis in preschool children from southern Brazil / H.J. Chong Neto, C.S. Rosario, B.A. Rosario et al. // Allergy. 2014. Vol. 69. P. 545-547.
6. Analysis of nasal cytology in children and adolescents with rhinitis / N.A. Lozano, R.J. Saranz, A. Lozano et al. // Rev. Fac. Cien. Med. Univ. Nac. Cordoba. 2017. Vol. 74, № 2. P. 126-133.
7. Allergic rhinitis causes loss of smell in children: The OLFAPEDRIAL study / C. Langdon, J.M. Guilemany, M. Valls et al. // Peditr Allergy Immunol. 2016. Vol. 27. P. 867-870.
8. Jumaeva A.A., Kasimov X.O., Jumaeva Z.J., Manasova. Hygienic aspects of the possibility of using the new insecticide Seller in agriculture. International Journal of Psychosocial Rehabilitation, Vol. 24, Issue 06, 2020 ISSN: 1475-7192
9. Jumaeva A.A. Hygienic bases of application of insecticide SELLER in agriculture. Vol. 10 Issue 2, February 2020.p256-26
10. Kosimov Kh.O., Zhumaeva Z. Zh., Manasova I.S. Hygienic basis of working conditions for workers employed growing vegetables inclosed ground
11. Asian Jour of Multidimensionanal Research ISSN: 2278-4853 Vol 8, Issue 10, October 2019y
12. Risk factors of formation of congenital heart diseases
13. Zhumaeva Z.J., Manasova I.S. South Asian Academic Research Journals. ISSN: 2249 -7737 Vol. 10 Issue 2, February 2020y.266-270

Kelib tushgan vaqti 09.11.2020